

levičarji. Minister je pri tem celo proti dr. Gregru branil lojalnost naroda češkega, knez Schwarzenberg je pa naglašal zvestobo cesarju, naj je kronan za kralja češkega ali ne, katero besedo nekateri tako razlagajo, da veleposestniki nekoliko odstopijo od češkega državnega prava. Izjemno stanje se je potrdilo s 185 proti 75 glasovom. — Pri debati o začasnem budgetu so govorili slovenski poslanci Hohenwart, Klun, Ferjančič, dr. Gregorec, Spinčič in Laginja. Hohenwart v svojem govoru ni nič Slovence omenil, prav kakor bi ga ne bili volili slovenski kmetje. Sploh je pa bil njegov govor tak, da so bili levičarji najbolj zadovoljni z njim. Od kar se je osnovala koalicija, mož popolnoma plava v nemškoliberalni vodi. Drugi poslanci so pa odločno zagovarjali slovenske težnje posebno dr. Gregorec je nekaj resničnih povedal grofu Hohenwartu. Poslanec Klun je dal vladi seveda precej rahlo razumeti, da Slovenci pojdejo v opozicijo, če se nanje ne bode oziralo, sicer pa ni mogel najti dovolj dobrih strani na vladi in njeni izjavi. Iz njegovega govora smo pač posneli, da se bode mož pač le s krvavečim srčem ločil od Plenerjevega — ne hoteli smo reči Windischgrätzovega ministerstva, ko bi ga razmere k temu prisilile.

Omladina. — V kratkem se v Pragi začne kazenske obravnave proti 78 zatoženim članom tajnega češkega društva „Omladina“. 45 zatožencev je v preiskovalnem zaporu, drugi so pa v svobodi. 38 zatožencev je iz Prage, jeden iz Dunaja, drugi iz praške okolice. Med njimi je 1 odvetniški kandidat, jeden filozof, 4 časnikarji, 12 tiskarjev, 21 rokodelskih pomočnikov in učencev, 3 dijaki, drugi pa raznovrstni obrtniki. 14 je obdolženih veleizdaje drugi pa družih zločinstev in pregreškov. Obravnava bode trajala tri tedne.

Ogerska. — Odsek ogrske zbornice poslancev se je jedno-glasno izrekel za civilni zakon. Tudi opozicija je glasovala zanj. Liberalci imajo že prvo besedo na Ogerskem.

Nemčija. — Nemški državni zbor je te dni vsprejel trgovinske pogodbe z Rumunijo, Španijo in Srbijo. Govori se, da v kratkem pride v zboru na vrsto tudi trgovinska pogodba z Rusijo, od katere je tudi upati, da se vsprejme.

Anglija. — Angleški trgovski krogi močno naganjajo angleško vlado, da stori kaj v varstvo angleške trgovine in v ta namen pomnoži mornarico. Željam trgovcev se baje ustreže, kakor poročajo razni listi. Vlada je menda že dovolila 8 milijonov funtov šterlingov (okoli 92 milijonov gold.), da se zgradi sedem vojnih ladij. Strah angleških trgovcev tiči najbrže v tem, ker se rusko brodovje stalno nastani v Sredozemskem morju.

Francija. — Nova vlada, o kateri se je mislilo, da ne bode dobila zase potrebne večine v zbornici, vživa sedaj polno zaupanje pri ogromni večini v zbornici. K temu pripomogel ji je največ zadnji anahistični atentat. Celo najradikalnejši elementi, ki so bili prej nasprotniki nove vlade se zbirajo okrog te in ji z vso odločnostjo pomagajo do tega, da se izdajo ostri zakoni, ki bodo že iz početka onemogočili vsako anarhistično gibanje.

Italija. — Crispiju se je konečno vendar le posrečilo, da je sestavil novo ministerstvo. Vsled slabih finančnih razmer je namreč Crispi stavil do vojnega ministra nalogo, da mora pri vojakihs vsaj 20 milijonov na leto prištediti, ne da bi se količkaj zmanjšalo število vojske. Vsled te zahteve so odklonili trije odlični generali ponudeni jim portfelj vojnega ministra. Zdaj je portfelj sprejel Mocenna, ki bo skušal napominati nalogo izvršiti. — Da bi se vojska zmanjšala, v to dovoliti ne more italijanski kralj z ozirom na zvezo z Nemčijo. Zanardellijevega ministerstva le za to ni potrdil, ker je imelo v programu zmanjšanje vojske. — Francoski listi se jako nepovoljno izražajo o novem ministerstvu in pravijo, da je to nevarno francoskim interesom in evropskemu miru.

Amerika. — Vstaja v Braziliji se še vedno ni podela, pač pa se še vedno bolj širi. Vladna stranka je v vedno večji

nevarnosti. Ta manjša se od dne do dne. Vse prestopa tabor vstašev. Celo poveljnik vladne mornarice je prestopil k upornikom. Naposled bo sedanja vlada vendar le morala podleči.

Obrtnija.

Lakiranje kovinskih izdelkov.

(Dalje.)

Kopalov firnež. Raztolči 130 gramov finega belega kopala v droben prah, deni ta prah v nov, dobro pocinjen lonec, vlij nanj jedno žlico terpentinovega olja in dobro stresi, da pride ves kopalov prah s terpentinom v dotiko. Lonec postavi potem na žrjavico (žareče oglje), mešaj z leseno palčko in glej, da se kopal počasi raztopi. Ko se je kopal popolnoma raztopil, vzemi lonec od ognja, pomešaj še parkrat, potem pa začni prilivati segreto terpentinsvo olje, ko je kopal zgubil svojo hudo vročino. Olje s početka pridevaj le v kapljicah, potem pa uže smeš bolj močno vlivati, dokler vsa masa ne postane gosta kakor kak sirup. Tedaj postavi lonec zopet na žareče oglje in ko začne tekočina kipeti, ji prilij, vedno mešaje, razgretega lanenega firneža. Pri tem je treba biti previdnim, da se kaj ne vname. Ko je tako nastali kopalni firnež še gorek, ga precedi skozi dvojno platneno cunjo v suhe flaše. Omenjamo še, da lahko kopalov firnež razredčimo s terpentinom in sicer smemo brez škode priliti jedno tretjino terpentinsvega olja.

Lep bel kopalov firnež dobimo na nastopni način. Vzemi 64 gramov belega benečanskega terpentina, segrej ga v porcelanasti posodi v pečni cevi toliko, da se kuha, tekočino vlij previdno v nov lonec, v katerem je do jedne tretjine kakega močnega luga, (samo kalijev lug ne sme biti). To zmes kuhaj jedno uro, potem jo shladi in lug previdno odlij. Na to kuhaj terpentin še jedno uro, a s čisto vodo. Dobro je, če se kuhanje s čisto vodo tri do štirikrat ponavlja. Potem je terpentin popolnoma očiščen. Od tega očiščenega terpentina vzemi 16 gramov, deni ga z fino stolčenim belim in prozornim kopalom v močno stekleno posodo (kupico za pivo) ter postavi posodo v slamnatem svitku v lonec, ki je napolnjen z vodo. Krog stekla zabaši tudi še slame, tako da stoji trdno v loncu. Nad vodo naj moli kake 5 cm, da ne more voda vanj. Lonec postavi na kozi nad žareče olje in glej, da začne voda vreti. Kolikor se vode izpari, toliko jo je treba sproti prilivati. Ko se začne kopal topiti, ga mešaj s segreto stekleno palčko in ko se je popolnoma stopil, prilij segretega terpentinsvega olja in pozneje lanenega firneža, vsacega približno jedno tretino. Ko je vse še parkrat povrelo, vzemi lonec raz ogenj, precedi gorko skozi platno in firnež je gotov.

(Konec sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Stroj za letanje po zraku. Prof. Jurij Wellner v Brnu zadnji čas priporoča, da bi se stroj za letanje po zraku napravil po načelu, na katerem sloni letanje tičev in pa žu-

želk po zraku. On je napravil natančne načrte za tak stroj, katerega brzina in smer se bode dala s posebnimi pripravami vrejevati. Profesor misli, da bi motor s 100 konjskimi močmi lahko gonil stroj, v katerem bi se vozilo 16 oseb po zraku. Ta stroj bi se v zraku tudi lahko ustavil. Vetru bi se tak stroj upiral s hitrejšo vožnjo. V posebno v hude vetrove bi pa ne prišel, ker bi se ne spuščal v zračno višavo kakor zrakovplav, ampak bi vozil le v visočini od 20 do 30 metrov. Kmalu se bode izdelal tak stroj za poskušnjo.

Velik sod. V Frankenthalu sedaj delajo v neki sodariji za veliko vinsko trgovino ogromen sod. Dolg bode 530 metrov in pri vehi pet metrov visok. Držal bode 860 hektolitrov in in tehtal 250 centov prazen, napolnjen pa 10000 centov. To bode gotovo največji sod na svetu.

Tehnologičen obrten muzej na Dunaji. V ponedeljek se je za občinstvo otvorila razširjena dvorana za malo obrt in pa permanentna razstava učil in del učencev c. kr. tehnologičnega obrtnega muzeja strokovnih šol. Vsak dan izvzemši soboto je odprta od 10 do 4 ure popoldne proti vstopnini 20 kr. V ponedeljek, torek, sredo in četrtek od 6 do 8 ure zvečer in v nedeljo od 9. do 12. ure dopoldne je pa prost vstop. Zvečer delajo motori in drugi stroji.

Kmetijstvo.

Škodljivci sadnega drevja.

(Dalje.)

Vejni rilčkar (*Rhynchites conicus*) se nahaja na jablanah, hruškah, češpljah, češnjah in marelicah. Ta hrošč je majhen, kake tri milimetre dolg, višnjave semtrtja svetlozelene barve, črnih nog in črnega rilca. Truplo ima kratko črno dlačico. Prikaže se od aprila do julija, razjeda cvetje in listne peclje. Največ škode pa napravi, da zgrize mlade poganjke, da v njih stržen nese jajca. Babica tako znese po 30 jajec. Taki poganjki, ki so popolnoma odgrizeni, padejo na tla, v enem mesecu se izleže ličinka, ki hitro doraste in izleze v zemljo. Drugo leto pa pride na dan zopet kot škodljiv hrošč.

Da se kolikor moč omeji škoda, ki jo dela ta hrošč, se priporoča pobirati odpadle poganjke, predno se izležejo ličinke. Na manjših drevesih se ti hrošči tudi lahko love zlasti po noči, ko letajo z večjih, pa seveda to ni mogoče. Dajo se pa otresti na razgrnjene rjuhe in potem pokončati.

Hruškar (*Anthonomus piri*) Pomladi se večkrat opazijo po hruškah cvetni popki, ki se ne odpro, temveč porujave, se posuše in odpadejo. Dolgo se je mislilo, da to prihaja od mraza. Natančneje preiskave so pokazale, da to škodo dela neki jabelčarju podoben hrošč. Predno se pomladi napno popki, vanje znese samica tega hrošča jajčica in iz njih se izležejo ličinke, ki razjedo notranji del cvetja, ki se potem razviti no more. Tudi tukaj pomaga, če se hrošči otresavajo in nabirajo. Pobiranje odpalega cvetja pa navadno ne pomaga, ker se ličinke ali bolje mladi hrošči že izležejo.

Rudeče nog. (*Luperusrufipes*) se prikaže posebno v maju v večjem številu po jablanah in hruškah, razjeda mlado listje, cvetje, popke. Ta škodljivec dobi se sicer

vse leto po vrlih, ali vender najbolj pogosto v maju. Najboljše je, če se otresa na razprostrte rjuhe. Škoda je različna. V navadnih letih je jako neznatna. Doživeli smo pa že tudi, da je skoro vse liste prevotlil ta hrošč in uničil vse cvetje. Pri mladih drevesih tudi oškoduje list. Sadje obgrize. Mej največje škodljivce sadnega drevja pa vender ni prištevati. Zaradi tega se mnogi sadjarji dosti ne menijo zanj. (Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Italijansko vino. V mesecu oktobru se je v naše cesarstvo pripeljalo 68120 meterskih centov vina za 22866 meterskih centov manj nego lani v tem meseci. Od dne 1. januarja do konca oktobra se je v našo državo vpeljalo 913101 metersk cent italijanskega vina. Srbskega vina, za katero velja jednaka carina kakor za italijansko, se je vpeljalo do konca oktobra letošnjega leta 4742 meterskih centov. Do konca avgusta so se v Italiji nadejali bogate vinke letine, ali po došlih poročilih se ta nada ni izpolnila.

Varstvo proti zajcem. Po zimi zajci pokončavajo mnogo sadnih dreves. Nekateri mažejo drevesa z ilovico, kravjekom ali krvjo, da bi se jih ne lotili glodavci. Dež pa ilovico z drevesa hitro opere. Sicer pa ilovica, ko se strdi ovira delavnost drevesnega luba, kajti tudi po zimi drevo popolnoma ne otrpne. Tudi lubje pod ilovico rado razpoka, ker se ne more tako krčiti in raztegovati kakor les pri vremenskih premembah. Posebno se je tega bati proti koncu zime, ko začno drevesa poganjati. Strjena ilovica ovira, da zrak ne more do lubja, ker je škodljivo. Bolje je, če se drevje zavaruje s trnjem, ki se z železno žico, ali pa s trtami priveže okrog drevesa. Trnje nikakor ne ovira drevesu izhlapienja in vender varuje drevo pred zajci.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Skončaje ogledovanje osilniške cerkve podal sem se s prijetnim spremstvom dol do izliva rečice Čubranke v Kolpo, kjer poslednja ravno na onem mestu pričenja delati mejo med Kranjsko in Hrvatsko. Ker bom Osilnico javaljne kedaj še videl, me je prav na moč mikalo, iti si ogledat še izvir Kolpe. A v to ni bilo potrebnega časa. Do tja je namreč od Osilnice poldrugo uro Konec farovškega „Vidma,“ (tako se imenuje zelo rodovitno polje, ki se razprostira med župnim dvorcem in Kolpo) prepejati se zamore čez njo s čolnom, in potem se gre en čas po potu en čas pa po stezi ob njenem desnem bregu. Pol ure nad Osilnico dere reka z močnim šumom pri tako zvanem kraju „Stari mlini“ po stenah; pri izviru Kolpe pa je velik kotel, do katerega se pride samo po stezi mimo vasi Razloge, in le ob suhih časih. Kotel obdajajo baje na treh stranij strme skalnate stene, ki so morebiti nad 100 metrov visoke. Turistom se na moč priporoča za ogledovanje ta divje-romantična okolica, in le strogo, pa pičlo odmerjeni čas me je oviral od te „par-